

Sygn. akt IV U 904/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jacek Witkowski
Protokolant	st. sekr. sądowy Marzena Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2015 r. w Siedlcach na rozprawie

odwołania E. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 14 lutego 2014 r. Nr (...)

w sprawie E. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala E. B. prawo do emerytury od dnia 01 stycznia 2014 r.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na rzecz E. B. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obydwie instancje.

Sygn. akt IV U 904/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 lutego 2014 r. organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił E. B. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony nie udowodnił, iż do dnia 1 stycznia 1999r. osiągnął 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu 14 lat i 23 dni stażu pracy w warunkach szczególnych.

Od decyzji tej odwołanie złożył E. B. wnosząc o jej zmianę i ustalenie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że w okresie od 1973 r. do 1995 r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) – Zakładzie (...) w W. – Oddział nr 3 w G. na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych. W okresie od 19 stycznia 1981 r. do 30 czerwca 1983 r. podczas urlopu bezpłatnego był skierowany przez zakład pracy do pracy w B., gdzie pracował w charakterze torowego. Wnosił o zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 1 lipca 1991 r. do 31 maja 1995 r.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumenty przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Siedlcach w wyroku z dnia 20 stycznia 2015 r. oddalił odwołanie E. B..

Od wskazanego wyroku apelację wniósł ubezpieczony, który zaskarżył wskazany wyrok w całości i zarzucił:

a) naruszenie przepisów prawa materialnego, polegające na:

1.naruszeniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 roku w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem poprzez ich niezastosowanie, co doprowadziło do błędnego przyjęcia przez sąd I instancji, że okres pracy w NRD nie może być uwzględniony do wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

2.naruszenie art.184 ust.1 pkt 1 w związku z art.32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego błędną wykładnię, co doprowadziło do przyjęcia, że okres pracy w NRD nie może być uwzględniony do wymaganego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych;

b) naruszenie przepisów postępowania polegające na naruszeniu art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego w postaci dokumentów dotyczących zatrudnienia ubezpieczonego, co doprowadziło do pominięcia istotnej części materiału dowodowego oraz nieprzesłuchaniu ubezpieczonego na okoliczność pracy za granicą.

Apelujący wnosił o zmianę wskazanego wyroku i przyznanie prawa do emerytury ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 11 czerwca 2015 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania pozostawiając jednocześnie temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania. W wytycznych zawartych w uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny zalecił ustalenie, czy praca wykonywana w ramach skierowania do pracy za granicą w spornym okresie może zostać uznana za pracę w warunkach szczególnych oraz jaki charakter miała praca od 13 listopada 1973 roku do 30 czerwca 1977 roku tj. czy była to praca na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolei i ich rodzin.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

E. B., który w dniu 8 lipca 2013 r. ukończył 60-ty rok życia, 15 stycznia 2014r. wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy w wymiarze 26 lat i 24 dni, w tym 14 lat i 23 dni stażu pracy w warunkach szczególnych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył okresy: od 26 października 1974 r. do 6 października 1976 r., od 1 lipca 1977 r. do 18 października 1981 r. i od 8 września 1983 r. do 30 czerwca 1991 r. zgodnie ze świadectwem pracy wystawionym przez (...) Państwowe Zakłady (...) w W. Oddział nr 3 w G.. Z uwagi na brak wymaganego ustawą stażu pracy w warunkach szczególnych zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury (decyzja k. 55 a.e).

E. B. w okresie od 13 listopada 1973 r. do 31 maja 1995 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w G. na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych (świadectwo pracy k. 103 akt osobowych). Został przyjęty do pracy na stanowisko montera samochodowego (k. 11 akt osobowych). W okresie od 26 października 1974 r. do 6 października 1976 r. odbył zasadniczą służbę wojskową i po jej zakończeniu dnia 2 listopada 1976 r. ponownie został zatrudniony w Przedsiębiorstwie (k. 19 akt osobowych). Ze świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z 1 lipca 1991 r. wynika, że okresy zatrudnienia E. B. od 1 lipca 1977 r. do 18 października 1981 r. i od 8 września 1983 r. do 30 czerwca 1991 r. są okresami zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu

emerytalnym pracowników kolejowych i zalicza się je do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach (k. 90 akt osobowych). W okresie od 19 października 1981 r. do 7 września 1983 r. korzystał z urlopu bezpłatnego, w czasie którego był skierowany przez Przedsiębiorstwo (...) w P. do (...) B. na terenie NRD do pracy w charakterze torowego (k. 33 i 38 akt osobowych, k. 13 a. e. i k. 35 akt osobowych). Dnia 7 września 1983 r. ubezpieczony złożył podanie do Przedsiębiorstwa (...) Oddział w G. o przyjęcie go do pracy na poprzednio zajmowane stanowisko po wykorzystaniu urlopu bezpłatnego (k. 39 akt osobowych). Z angaży znajdujących się w aktach osobowych E. B. wynika, że w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w G. pracował on na stanowisku mechanika napraw pojazdów. Powyższe przedsiębiorstwo zajmowało się wykonywaniem nasypów pod tory kolejowe. (...) były na terenie całej Polski. Do wykonywania tych robót wykorzystywane były samochody ciężarowe, koparki i spychacze. W ramach przedsiębiorstwa był też warsztat naprawczy na bazie w G.. Praca ubezpieczonego wykonywana na bazie w G. polegała na pracy na dziale zespołowni a głównie jego praca polegała na naprawie wymontowanych podzespołów, z pojazdów do naprawy, które były na bazie, jak również wymontowanych z pojazdów, które pracowały w terenie i zostały przywiezione na bazę tylko do naprawy. Praca ubezpieczonego w kanale naprawczym wykonywana była tylko wtedy, gdy nie był on w delegacjach i polegała na wymontowaniu i zamontowaniu uszkodzonego podzespołu. Ubezpieczony wyjeżdżał też często w delegacje, które trwały trzy miesiące, pół roku, w związku z tym że prace przy wykonywaniu nasypów pod tory kolejowe były wykonywane na terenie całej Polski. W delegacjach ubezpieczony wykonywał również prace mechanika i wykonywał naprawy sprzętu ciężkiego pracującego przy budowie nasypów. Na placach budowy w terenie były prymitywne przenośne kanały naprawcze z podkładów kolejowych albo płyt drogowych. Na placu budowy trzeba było wjechać na prowizoryczny kanał, zabezpieczyć samochód i naprawiało się samochody, leżąc pod nimi. Naprawy na placach budowy odbywały się w warunkach polowych. Często również nie było nawet prowizorycznych najazdów z podkładów kolejowych i mechanicy kładli się pod pojazd chcąc wymontować uszkodzony podzespół. W delegacjach mechanicy pracowali pod tzw. „gołym niebem”. Wymontowywało się zepsute podzespoły, naprawiało, a potem wmontowywało. Ubezpieczony naprawiał uszkodzone skrzynie biegów, zawieszenia, reduktory, tylne mosty, układy wspomagania. Ubezpieczony na bazie w G. pracował ok. 6 miesięcy w ciągu roku, a kolejne 6 miesięcy w delegacjach. Pracując na bazie 50% czasu pracy poświęcał na prace w kanale remontowych, kolejne 45% poświęcał na remont wymontowanych podzespołów, a 5% czasu pracy przeznaczał na sprawdzenie samochodu po naprawie. Raz w tygodniu do warsztatu były przywożone podzespoły wymontowane ze sprzętu ciężkiego pracującego w terenie i wtedy naprawa podzespołów trwała nawet 2-3 dni na zespołowni, gdzie nie było kanałów naprawczych. W warsztacie było zatrudnionych 6 mechaników, pracowali na 2 zmiany. Dodatkowo od 1 września 1991 r. ubezpieczonemu pracodawca powierzył dodatkowe obowiązki tj. naprawę podzespołów samochodowych (akta osobowe k. 22, 40, 57, 68, 76, 87, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 99, zeznania ubezpieczonego k. 13v-14, zeznania świadków J. S. k. 11v, S. P. k. 11v-12).

Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego (wniosek o emeryturę k. 2 a. e.).

Stosownie do wytycznych Sąd drugiej instancji, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z przesłuchania ubezpieczonego oraz świadków S. F. i S. S. celem ustalenia okoliczności pracy E. B. w Przedsiębiorstwie (...) Oddział w G. w latach 1973-1977 jak również w Niemieckiej Republice Demokratycznej w latach 1981-1983.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zatrudnienia ubezpieczonego E. B. od 13 listopada 1973 roku do 30 czerwca 1977 roku. Ubezpieczony początkowo był zatrudniony w Zakładzie (...) w G. (dokumenty znajdujące się w aktach osobowych, w tym potwierdzenie przyjęcia do pracy na stanowisku montera samochodowego k. 11, zaświadczenie kwalifikacyjne k. 12). Wymieniony zakład pracy wielokrotnie zostawał przekształcany, w efekcie zmieniał nazwę (świadcstwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 90 świadectwo pracy k. 103- akta osobowe). Zarządzeniem Ministra Komunikacji nr 169 z dnia 9 października 1968 r. połączono przedsiębiorstwa państwowych pod nazwą Przedsiębiorstwo (...) i Przedsiębiorstwo (...). Na mocy § 5 pkt 3 zwierzchni nadzór nad przedsiębiorstwem miał sprawować Minister Komunikacji przez Zjednoczenie Przedsiębiorstw (...). Na podstawie zarządzenia Ministra Komunikacji nr 266 z 25 listopada 1975 r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Przedsiębiorstwo (...) z siedzibą w W., w skład którego od 1 stycznia 1976 r. weszło zatrudniający ubezpieczonego Oddział (...) Samochodowego w G.. Na podstawie § 5 przywołanego zarządzenia, nadzór zwierzchni nad przedsiębiorstwem sprawował Minister Komunikacji przez Zjednoczenie Przedsiębiorstw (...). Nieobowiązująca

w chwili obecnej ustawa z dnia 28 kwietnia 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 23 poz. 99) wskazywała w art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2, iż pracownikami kolejowymi w rozumieniu ustawy są osoby pozostające w stosunku pracy w jednostkach organizacyjnych przedsiębiorstwa państwowego (...) lub w innych jednostkach (komórkach) organizacyjnych podległych Ministrowi Komunikacji, których pracownicy byli objęci dotychczasowymi przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin. Jak stanowi art. 42 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o FUS pracownikami kolejowymi w rozumieniu ustawy są osoby pozostające w stosunku pracy w jednostkach organizacyjnych przedsiębiorstwa (...), z wyłączeniem biur projektów kolejowych lub innych jednostkach (komórkach) organizacyjnych, których pracownicy byli objęci dotychczasowymi przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin. Z powyższego wynika, iż objęcie przez Ministra Komunikacji nadzoru zwierzchniego nad Przedsiębiorstwem (...), a następnie dalsze sprawowanie nadzoru nad Przedsiębiorstwem (...) z siedzibą w W. powinno wskazywać na zakwalifikowanie zakładu pracy ubezpieczonego jako wymienionego w art. 42 ust. 1 pkt 2 ustawy o FUS a pośrednio w art. 5 ust. 1 pkt 2 wymienionej wyżej ustawy z dnia 28 kwietnia 1983 r. Stąd też dzień 13 listopada 1973 r. powinien zostać uznany jako początek zatrudnienia ubezpieczonego na kolei. Tym samym cały powyższy okres, tj. od 13 listopada 1973 r. do 30 czerwca 1977 roku powinien zostać uznany jako praca na kolei. A zatem cały powyższy okres powinien być, stosownie do treści § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zaliczony do pracy w warunkach szczególnych.

Należy zwrócić uwagę, iż we wskazanym okresie ubezpieczony odbywał od 26 października 1974 r. do 6 października 1976 r. zasadniczą służbę wojskową. Czas ten został uznany przez ZUS jako praca w warunkach szczególnych (uzasadnienie zaskarżonej decyzji, k. 55 a. e.) i zatem jako bezsporny czas pracy w warunkach szczególnych E. B., nie jest przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, iż suma okresu zaliczonego przez ZUS jako praca w warunkach szczególnych, tj. 14 lat 23 dni i czasu zatrudnienia od 13 listopada 1973 r. do 30 czerwca 1977 roku przekracza, stosownie do treści § 4 ust. 1 pkt 3, wymóg co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Tym samym ubezpieczony spełnił wszystkie wymagania, określone w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o FUS oraz w § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., do nabycia emerytury w wieku obniżonym.

Odnieść się również należy do charakteru pracy w NRD w okresie od 19 października 1981 r. do 31 marca 1983 r. Jak wynika ze złożonych w sprawie zeznań E. B. (k. 84v i k. 99-99v) oraz świadków S. F. (k. 98v-99) i S. S. (k. 99) wynika, iż ubezpieczony pracował w P. oraz R. jako robotnik torowy. Do jego zadań należało wykonywanie prac ziemnych bezpośrednio przy torach oraz wymiana torowiska. Powyższe polegało na ręcznym kopaniu rowów, rozbijaniu betonu przy pomocy młotów pneumatycznych oraz wymianie instalacji. Pracę tę ubezpieczony pełnił w pełnym wymiarze. Podmiotem zatrudniającym E. B. było Przedsiębiorstwo (...) w P.. Zdaniem Sądu, powyższe zeznania są wiarygodne. Należy je określić jako logiczne oraz spójne. Wskazać należy, iż przywołani świadkowie pracowali razem z ubezpieczonym we wskazanym okresie w NRD. Powyższe, w szczególności w zakresie czasowym znajduje swoje potwierdzenie w dokumentach pracowniczych znajdujących się w aktach ZUS (k.13-16) oraz aktach osobowych (k. 34-35).

W ocenie Sądu Okręgowego, czas pracy E. B. w NRD należy zakwalifikować jako pracę pełnioną w warunkach szczególnych stosownie do treści załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykazu A, działu VIII poz. 13- prace zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu pociągów. Zdaniem Sądu, wykonywane przez ubezpieczonego roboty ziemne przy bezpośrednio przy torach lub wymiana torowiska, wpisuje się w pojęcie prac bezpośrednio związanych z utrzymaniem ruchu pociągów. Wskazać przy tym należy, iż ubezpieczony był w przywołanym okresie zatrudniony przez (...) w G.. Podmiot ten był zatem macierzystym zakładem pracy, zatrudniającym pracownika skierowanego do pracy za granicą w rozumieniu § 2 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem. Z kolei Przedsiębiorstwo (...) w P. stał się jednostką kierującą E. B. do pracy w NRD, w rozumieniu § 2 ust. 1, 2, 4 i 5 cyt. wyżej

rozporządzenia Rady Ministrów z 27 grudnia 1974 r. Wobec powyższego, na marginesie stwierdzić należy, iż również suma okresu zaliczonego przez ZUS jako praca w warunkach szczególnych, tj. 14 lat 23 dni i czasu zatrudnienia w NRD od 19 października 1981 r. do 31 marca 1983 r. przekracza, stosownie do treści art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy o FUS w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 przywołanego rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., wymóg co najmniej 15 lat pracy w wyżej wymienionych warunkach. Tym samym ubezpieczony spełniłby wszystkie przesłanki określone w wyżej wymienionych przepisach oraz w § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 kpc w zw. z art. 108 § 2 kpc w zw. z § 11 ust. 2 w zw. z § 12. ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 poz. 490) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2015 poz. 1078).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.